

SAYISAL ÇAĞDA ALTERNATİF ÖĞRETME- ÖĞRENME YAKLAŞIMLARIN MUHASEBE EĞİTİMİNDE UYGULANABİLİRLİĞİ: KAFKAS, ARDAHAN ve ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Hüseyin Ali KUTLU*

Yrd. Doç. Dr. Alper TAZEGÜL**

Öğr. Gör. Ümit Yaşar ELYILDIRIM***

ÖZET

Eğitim, bireyin yaşamı boyunca devam eden sosyalleşme ve kültürlenme süreci, öğretim ise bireylerin kazanması istenilen bilgi, beceri ve değerler için planlanmış ve kurumsallaşmış sosyal yaşantılar şeklinde tanımlanmaktadır.

Küreselleşme olgusu ile birlikte son yıllarda meydana gelen yeni gelişmeler; öğretim anlayışında da değişimlere neden olmuş ve günümüz öğretiminde yeni kavram ve yaklaşımların kullanımını da beraberinde getirmiştir. İçinde bulunduğumuz “sayısal çağ” da yeni kavram ve yaklaşımlar eğitim ve öğretimde yerini almış ve muhasebe alanına dönük olarak önemli yasal değişiklikler ile beraber muhasebe öğretiminin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Uluslararası muhasebe standartları işletmeler, finans kuruluşları, muhasebe meslek mensupları, eğitim kurumları gibi birçok paydaşı bu konuda daha fazla çalışmaya sevk etmiştir.

Bu noktadan hareketle ortaya konulan bu çalışmada “*alternatif öğretim-öğrenme model ve yaklaşımlarının muhasebe öğreniminde uygulanabilirliğini öğretim elemanlarının bakış açıları ışığında değerlendirmek*” amaçlanmıştır.

Araştırma örneklemini, Atatürk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi ve Ardahan Üniversitesi’nde muhasebe dersleri veren öğretim elemanları oluşturmaktadır. Genel tarama modeli kullanılarak yapılan bu çalışmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen muhasebe öğretiminde alternatif öğretim model ve yaklaşımlarının uygulanabilirliğini ölçen 5’li Likert tipi bir ölçek aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmada elde edilen nicel verilerin analizinde SPSS 16.0 programı ile betimsel istatistiklerin incelenmesinin yanısıra, faktör, korelasyon, güvenilirlik, t testi, varyans analizleri kullanılmıştır.

Analiz sonuçları, eleştirel bir yaklaşımla değerlendirilerek görüş ve öneriler ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Öğretimi, Programlı Öğretim,

* Kafkas Üniversitesi, İ.İ.B.F. Muhasebe Finansman Anabilim Dalı (e-posta: huseyinalikutlu@gmail.com)

** Kafkas Üniversitesi, İ.İ.B.F. Uluslar arası Ticaret ve Lojistik Bölümü (e-posta: alpertzegul@myynet.com)

*** Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (e-posta: umityasar18@hotmail.com)

THE APPLICABILITY OF ALTERNATIVE TEACHING-LEARNING APPROACHES IN ACCOUNTING EDUCATION IN THE DIGITAL ERA: A KAFKAS, ARDAHAN AND ATATÜRK UNIVERSITY EXAMPLE**Abstract**

Education is defined as the process of acculturation and socialization continuing throughout individual's life span while teaching is planned and institutionalized experiences for the knowledge, skill, and values individuals required to gain.

Recent developments, especially seen in the last years, along with the concept of globalization caused the changes in teaching concept and brought with them the use of new notions and approaches in teaching. In this "digital era", new concepts and approaches have been widely used in education and training and they have become an important part of accounting education together with the important legal changes in the field of accounting. This situation along with the international accounting standards led many stakeholders such as businesses, financial institutions, workers of accounting vocation and educational institutions to work harder on this issue. Because of this necessity, this study aims to "evaluate the applicability of an alternative teaching-learning model and approaches in accounting training in the light of the opinions of teaching staff".

Research sample includes teaching staff giving accounting courses in Atatürk University, Kafkas University and Ardahan University. In this research done by using general screening model, the data was collected by using a 5-point Likert type scale developed by the researchers to evaluate the applicability of alternative teaching model and approaches. SPSS 16.0 was used to analyze the quantitative data obtained in this research to calculate descriptive statistics, factor, correlation, reliability, t test, and analysis of variance. Judgments and suggestions were asserted according the analysis results evaluated with a critical stance.

Key Words: Accounting Training, Programmed Teaching

1. GİRİŞ

“**S**ayısal çağ” olarak ifade edilen günümüzde ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmeler nedeniyle iş dünyasının tamamında hızlı bir değişim ve gelişme yaşanmıştır. İşletmelerin bu değişim ve dönüşümü başarılı bir şekilde yönetebilmeleri için bir iş kolunda gerekli alt yapıya sahip, işine hâkim ve uzmanlaşmış nitelikli iş gücüne sahip olmaları gerekmektedir. İşletmeler için nitelikli işgücü çok önemli bir unsurdur. Çünkü yapılan işin kalitesi, işin zamanında teslimi, müşteri memnuniyeti ve işletmenin devamlılığı açısından önemlidir. Nitelikli iş gücünün de her yönüyle çağın şartlarına uygun bir eğitimle sağlanacağına kuşku yoktur.

Eğitim bireyin davranış örüntülerini belli amaçlara göre değiştirme ve bireyi yetiştirme sürecidir¹. Bu süreç sonucunda hem bireysel hem de toplumsal çıktılar elde edilir. Söz konusu bu eğitim, bireyi; teorik ve uygulamalı içeriğiyle işletmelerin ihtiyaç duyduğu donanıma ulaştıracak yapıya sahip olmalıdır. İş dünyasının beklentilerine cevap verebilecek bir eğitim sistemi, bireyi hem kültürel anlamda hem de mesleki anlamda donatmalıdır. Mesleki anlamda bireyi donatacak olan mesleki eğitim, bireyin hem mesleki özgüveni kazanmaları, hem de işletmelerin kurumsal bir altyapıya kavuşmaları için çok boyutlu bir yapıya sahip olmalıdır. Bu yapının önemli bir parçası olan muhasebe eğitiminin ise işletmeler açısından yeri ve önemi farklıdır.

Muhasebe eğitimi, muhasebe mesleğinin gerektirdiği bilgi ve beceriyi kazandırmayı amaçlayan

bir mesleki eğitim olmakla beraber politik ve eğitim anlayışları ile ders alanları ve yaklaşımları açısından toplumsal açıdan önemli görev ve sorumlulukları da içinde barındırmaktadır². Muhasebe eğitimi özellikle gelecekte çok ihtiyaç duyulacak denetim, e-ticaret muhasebesi, sistem danışmanlığı ve vergi danışmanlığı gibi³ alanlarda ortaya çıkabilecek boşlukları dolduracaktır. Bu özelliklerde bir muhasebe eğitimi ise her yönüyle, nitelikli bir muhasebe eğitim/öğretim programı günün şartlarına uygun öğretme öğrenme model ve yaklaşımlarının kullanılması ve teknolojik gelişmelerin eğitim-öğretim ortamlarına yansıtılmasıyla mümkün olabilecektir.

Bu kapsamda söz konusu bu çalışmada muhasebe öğretim sürecinin mantığına, işleyişine uygun olan “programlı öğretim” modeli, yükseköğretimde muhasebe dersleri veren öğretim elemanlarının bakış açıları kapsamında değerlendirilmeye çalışılmıştır.

2. MUHASEBE EĞİTİMİ VE YENİ YAKLAŞIMLAR

Teori ve uygulamanın bir arada yürütüldüğü muhasebe bilminde meydana gelen gelişmeler muhasebe eğitiminde yeni yöntem ve bakış açılarını gündeme getirmiştir. Muhasebe eğitiminde, bilgi aktarılmasının yanısıra bilgileri kullanabilme yeteneğinin geliştirilmesi, dolayısıyla problem çözme, zamanı etkin kullanma, iletişim ve takım çalışması gibi yetilerin kazandırılması gerekmektedir.⁴ Öğrencilere kazandırılması gereken bu yetilerde hiç şüphesiz öğretim içeriği çok büyük önem arz etmektedir. Öğretimin içeriğinin öğrencilerin beklentilerine, hedeflerine

¹ Sönmez, V. Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004.

² Orhan, S. – Tazegül, A. “Muhasebe Öğretim Programının Öğrencilerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi: Meslek Yüksekokullarında Bir Uygulama”, Mesleki Bilimler Dergisi, 2(1), Ankara, 2013.

³ Albert, W. S. – Sack, R. J. “Accounting Education: Charting, the Course through a Perilous Future. American Accounting Association, Accounting Education Series, volume No:16, United States of America, 2000.

⁴ Balsarı, K. ve Aslanertik, B., E. “Kavram Haritaları ve Muhasebe Eğitimi: Yönetim Muhasebesi, Uygulaması”. XXVI. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Antalya, 2007.

uygun olması, öğrencilerin derslere etkin katılımını sağlayacak dolayısıyla da öğrenme düzeyi yükselecektir⁵. Öğretimin içeriğinin öğrencilerin beklentilerine uygun olması, öğrencilerin motivasyonunu yükseltecek ve akademik başarı için gerekli olan özgüven oluşacak, doğal olarak da öğrenme etkinliğinin etkin bir şekilde sürdürülmesi sağlanacaktır.

Bu durumun sonucunda gerek öğrenme, gerekse hatırlama düzeyi yükselir. Öğrenme düzeyinin yükselmesini sağlamak, aynı zamanda öğretim içeriğinin uygun bir şekilde sunulmasını gerektirir. Eğitim - öğretim faaliyetlerinin iyi bir şekilde gerçekleştirilmesi, eğitim durumlarının düzenlenmesine gereken önemin verilmesine bağlıdır. Programın üçüncü temel ögesi olarak görülen eğitim durumları, aslında hedeflerin gerçekleştirilmesi ve içeriğin olumu bir şekilde aktarılmasına zemin hazırlamaktadır. Eğitim durumlarında uygun öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri, gerekli öğretim materyalleri ve uygun sınıf yönetimi etkinlikleri ile öğretmen veya öğrenci merkezli anlayışlardan birisi tercih edilerek hedefler gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır⁶. Bu açıdan bakıldığında eğitim ve öğretim anlayışında bireylerin kendi kendine öğrenebilmesi farklı bir “odak öge” olmaktadır. Eğitim kurumları klasik işlevlerinden biri olan bilgi kazandırma yolu dışında araştırma yapma, verimli çalışma gibi becerileri de öğrenciye kazandırmalıdır. Bu ise sadece rehberlik etkinlikleriyle değil, aynı zamanda ders içinde öğretme öğrenme etkinlikleriyle de gerçekleştirilmelidir⁷.

Eğitim öğretim sürecinde bu işlevlerin, grupla öğretim yoluyla yerine getirilemeyeceğini ve bu nedenle bireyselleştirilmiş öğretme yollarının kullanılması gerektiğini ifade eden Skinner, “programlı öğretim” modelini önermiştir⁸.

Programlı öğretimde, öğretimin bireyselleştirilmesi esas alınmaktadır. Bunun yanında öğretme öğrenme sürecinde ortaya çıkabilecek hataların en aza indirilmesi hedeflenmektedir. Bu model, öğretme öğrenme sürecinde öğreticilerin işlemlere sürekli katılımını öngörmeyen, öğrencinin kendi kendine öğrenmesini ön plana çıkararak bir anlayışa sahiptir⁹.

Programlı öğretim, öğretilmesi gereken içeriğin küçük ve anlamlı birimlere ayrılıp bu birimlerin belli bir sıraya göre tasarlanıp düzene konulduğu ve öğrencinin öğrenme düzeyini kontrol ettiği bireysel bir öğrenme yöntemidir¹⁰. Programlı öğretimde amaç; gerçekleştirilmesi düşünülen hedef davranışların öğrencinin kendi algı hızıyla ve büyük ölçüde bireysel etkinliklerle kazandırılmasıdır. Bu süreçte hedef davranışların kazandırılmasına yönelik etkinlikler uygulanır, kontrol edilir, davranış kazanılmamışsa farklı eğitim durumları uygulanarak hedef davranışlar öğrencilere mutlaka kazandırılır¹¹.

Programlı öğretim tekniğinin dayandığı temel ilkeler Skinner’in pekiştirme ilkeleri ışığında şekillenmiştir. Bu ilkeler incelendiğinde muhasebe ders içeriklerinin programlı öğretim ilkeleri ile paralel bir yapı taşıdığı görülmektedir.

⁵ Senemoğlu, N. Gelişim, öğrenme ve Öğretim, Gazi Kitabevi, Ankara, 2005.

⁶ İşman, A. ve Eskicumalı A. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Sempatı Yayıncılık, Ankara, 2006.

⁷ Demirel, Ö. ve diğerleri. Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Pegem Akademi, Ankara, 2003.

⁸ Senemoğlu, N., Gelişim, öğrenme ve Öğretim, Gazi Kitabevi, Ankara, 2005.

⁹ Tan, Ş. ve diğerleri, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara, 2007.

¹⁰ Hızal, A. (1982), Programlı Öğretim Yönteminin Etkenliği, Karşılaştırmalı-Uygulamalı Araştırma, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.

¹¹ Çilenti, K. Eğitim Teknolojisi ve Öğretim, Yargıcı Matbaası, Ankara, 1988.

Bu anlamda herhangi bir derste hedeflenen davranışların gerçekleştirilmesi için düzenlenen içerik mümkün olduğu kadar öğrenciye uygun olacak şekilde küçük birimlere ayrılmalıdır. Küçük birimler şeklinde düzenlenen ancak kendi içindeki bütünlüğü barındıran içerik aynı zamanda “küçük adımlar” ilkesinden hareketle öğrencileri aşamalı bir şekilde geliştirmeye yönelik biçimde sunulmalıdır. Elbette bu tür sunumlar yapılırken öğretim ilkelerinden olan ve aşamalılık özelliklerini kendi içerisinde barındıran basitten karmaşığa, kolaydan zora, bilinen-den bilinmeyene şeklinde ifade edilecek sunum aktivitelerine dikkat edilmelidir¹².

Programlı öğretim yönteminde programla bu programın hedef kitle ve öğrenciler arasında bir etkileşim ve iletişim söz konusudur. Öğrenme faaliyeti doğrudan öğrenciyle ilgilidir. Çünkü bu yöntemin temel yapısı öğrencinin bireysel öğrenmesini esas alan kendi kendine öğrenme yöntemidir. Bu bağlamda öğrencilere sunulan bilginin öğrenilip öğrenilmediğini ortaya çıkarmak için öğrencilere devamlı surette soru sorulmakta ve cevap alınmaktadır. Bu tür etkinliklerle öğrenci süreç içerisinde aktif olmaktadır¹³.

Öğrencilerin, bu süreç içerisinde ortaya koymuş olduğu aktivitelerinin doğruluk düzeyi hakkında bilgilendirilmesi gerekir. Bu bilgilendirme yapıldığında programın sunduğu doğrular ile öğrencinin yaptıkları karşılaştırılmakta ve anında düzeltme gerçekleştirilmektedir¹⁴. Öğretimi bireyselleştirme etkinliklerindeki en önemli adımlardan birisi de öğrencinin öğrenme hızını kendine göre ayarlamasıdır. Bu durumda öğrenciler

arasında ortaya çıkabilecek düzey farklılıkları ortadan kalkar. Bu şekilde yapılan öğretim faaliyetinde öğrenme konu üzerine yoğunlaşmakta, güçlüklerin derecesi artmakta ve ilerleme aşamalı bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu şekilde gerçekleştirilen bir öğretim faaliyetinde öğrencilerin başarıma ihtimali artmakta, bilgi daha çok özümsemekte ve öğrenme önündeki engeller büyük ölçüde ortadan kalkmaktadır¹⁵.

Muhasebe mesleğinin gerektirdiği bilgi ve beceriyi kazandırmak için pek tabii ki bir çok model, yaklaşım ve kuram söz konusudur. Bu model, yaklaşım ve kuramlar aslında modern dünyada nitelikli iş gücü ortaya çıkarmaya yöneliktir. Nitelikli işgücü ise, farklı model, yaklaşım ve kuramlar dikkate alındığında, içeriğin en ince ayrıntısına kadar tasarlandığı ve etkili bir şekilde uygulandığı eğitim uygulamalarıyla mümkündür. Bu açıdan bakıldığında “sayısal çağ” olarak kabul edilen günümüz dünyasında muhasebe eğitimi, bu hedefi gerçekleştirmek için, uygulamalarında muhasebe alanına uygun yaklaşımları öğretim programlarına yansıtma ve etkili bir şekilde uygulamak zorundadır. Muhasebe alanına uygun model, kuram ve yaklaşımlardan birisi olan “programlı öğretim” modeli hem muhasebe öğretiminde gerçekleştirilebilirlik hem de muhasebe alanına uygunluk özellikleri açısından ön plana çıkmaktadır.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Muhasebe eğitimi ile ilgili oldukça fazla sayıda bilimsel çalışma yapılmıştır. Bu alanda yapılan bazı çalışmalar şu şekilde özetlenebilir:

¹² Küçükahmet, L. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Pegem Akademi, Ankara, 2003.

¹³ Küçükahmet, a.g.e. ve Büyükkaragöz, Ş. ve Çivi, C. Genel Öğretim Metotları, Beta Basım Dağıtım, İstanbul, 1990

¹⁴ Demirel, Ö. Genel Öğretim Yöntemleri, Şafak Matbaacılık, Ankara, 1996 ve Doğanay, A. ve diğerleri, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Pegem Akademi, Ankara, 2006.

¹⁵ Büyükkaragöz, Ş. ve Çivi, C. Genel Öğretim Metotları, Beta Basım Dağıtım, İstanbul, 1990.

Akman ve Muğan (2004)¹⁶, Muhasebe Eğitiminde Öğretim ve Öğrenim Yöntemleri İle Ders Başarısı Arasındaki İlişki: Pilot Çalışma, adlı çalışmalarında yönetim muhasebesi dersinde aktif ve geleneksel öğretim yöntemlerinin, öğrenme tarzlarının ve öğretim yöntemleri ile öğrenim tarzının etkileşimin öğrencilerin sınav başarısına etkisini incelemişlerdir. İnceleme sonucunda, “*aktif öğretim yöntemlerinden istenilen verim elde edilmesi için öğrencilerin bu yöntemin getirdiği sorumluluğu taşıyacak olgunlukta olması gerektiği*” sonucuna ulaşmışlardır.

Özpeynirci, Duman ve Erdemir (2004)¹⁷, Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmada Öğrenen Organizasyon Yaklaşımı ve Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Araştırması adlı çalışmalarında, “*lisans öğrencilerinin muhasebe eğitiminin kalitesini artırmada, öğrenen organizasyon yaklaşımını destekler tarzda*” sonuçlara ulaşmışlardır.

Gençtürk (2006)¹⁸ Alınan Eğitimin Meslek Yaşamındaki Yeterlilik Düzeyinin İşletmelerin Muhasebe – Finans Bölümünde Çalışanlar Üzerinde Tespitine Yönelik Bir Alan Çalışması: Isparta, Burdur, Denizli ve Antalya Organize Sanayi Bölgeleri Örneği, adlı çalışmasında, ulaştığı sonuçlardan bir kısmı şu şekildedir: “*Beceri- lere ağırlık veren araştırma ve uygulamalar*

yapmak, Uygulamaya gereken önemi verirken endüstri ile ilişkileri güçlendirmek, Programın disiplinler arası bağlarını güçlendirmek, Programın TKY boyutunu güçlendirmek”.

Gençtürk, Demir ve Çarıkçı (2008)¹⁹, Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe-Finans Eğitimine Bakış Açuları ve Farkındalıkları Üzerine Bir Uygulama, adlı çalışmalarında, MYO’ların işletme eğitimi ile muhasebe eğitimi bölümlerinde okuyan öğrencilerin okudukları bölümlere istekli gelip gelmedikleri, bu bölümlerin kendilerine hangi imkânları sağlayacağı hakkındaki bilgi düzeyleri, aldıkları muhasebe-finans eğitiminin yeterliliği hakkındaki düşüncelerini tespit etmeye çalışmışlardır. Araştırma sonucunda, *MYO açılması düşünülen ilçelerin sosyal ve kültürel imkanlarının gelişmiş olmasına dikkat edilmesi, -MYO’ların bulunduğu il ve ilçedeki sanayi ile işbirliği yapılması, gerek staj ve gerekse iş bulma, ders müfredatının belirlenmesi, kariyer hedefleri konularında çalışmaların daha etkin olarak yapılması* gibi hususlar ön plana çıkmıştır.

Çankaya ve Dinç’in (2009)²⁰, Muhasebe derslerini powerpoint ve klasik usulde alan öğrenciler arasında, başarı, ilgi, algı ve yargı açısından bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yaptıkları, Powerpoint ve Klasik Usulde Muha-

16 Akman, N., H. ve Muğan, C., Ş 2004. “Muhasebe Eğitiminde Öğretim ve Öğrenim Yöntemleri İle Ders Başarısı Arasındaki İlişki: Pilot Çalışma”, www.istanbul.edu.tr/tmes2004/bildiri1.doc., (Erişim Tarihi: 15.12.2011).

17 Özpeynirci, R., Duman, H. ve Erdemir, N., K. “Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmada Öğrenen Organizasyon Yaklaşımı ve Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Araştırması”, “XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu “ (s.183-196), 2004.

18 Gençtürk, M. “Alınan Eğitimin Meslek Yaşamındaki Yeterlilik Düzeyinin İşletmelerin Muhasebe – Finans Bölümünde Çalışanlar Üzerinde Tespitine Yönelik Bir Alan Çalışması: Isparta, Burdur, Denizli ve Antalya Organize Sanayi Bölgeleri Örneği”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (12) / 2 : (s. 55-82). 2006.

19 Gençtürk, M., Demir, Y. ve Çarıkçı, O, “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe-Finans Eğitimine Bakış Açuları ve Farkındalıkları Üzerine Bir Uygulama”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Y.2008, C.13, S.1 (s.209-228), 2008.

20 Çankaya, F. ve Dinç, E. (2009), Powerpoint ve Klasik Usulde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (17) 2009 /1, (s. 28 – 52).

sebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma, adlı çalışma sonucuna göre, öğrenci başarısını artırmak için bilgisayar destekli eğitim teknolojilerinden daha fazla yararlanılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Yıldız ve Durak'ın (2011)²¹ üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyinin incelenmesini konu alan çalışmasına göre Türkiye'de üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin işletmelerinin taleplerinin tam olarak karşılayamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uyar ve Yelgen, (2012)²², Konaklama İşletmelerinin Muhasebe Eğitiminden Beklentileri adlı çalışmalarında okulda teorik olarak verilen eğitimin uygulamaya yansıtılmasında yeterli olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Otlu, Durmuş ve Solak (2012)²³, öğrencilerin 3568 sayılı yasada meydana gelen değişiklik ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemek ve bu değişiklikler karşısında muhasebe mesleğine bakışlarını değerlendirmek amacıyla, Meslek Yüksekokulları Muhasebe ve Vergi Bölümlerindeki Muhasebe Eğitimi ve Bölümün Geleceği Hakkında Bir Araştırma: Malatya Meslek Yüksekokulu Uygulaması, adlı çalışmayı yapmışlardır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin bölümlerindeki

teorik ve uygulamalı eğitim seviyesini yetersiz buldukları tespit edilmiştir.

Tazegül, Senger ve Kaygın (2013)²⁴, Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitiminin Önemi ve Bu Bağlamda Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü'nde Okuyan Öğrencilerin Bölümden Memnuniyetinin ve Mesleki Beklentilerinin Ridit Analizi İle Değerlendirilmesi: Kars-Ardahan-Iğdır Örneği adlı çalışmalarında meslek yüksek okulları muhasebe bölümlerinde eğitim gören öğrencilerin bölümden memnuniyetlerini ve mesleki beklentilerini öğrencilerin görüşleri doğrultusunda değerlendirmişlerdir. Çalışma sonucunda muhasebe eğitiminin hangi eğitim düzeyinde verilirse verilsin mesleki eğitimin içeriği gereği teorik ve uygulamayı bütünleştirerek bilgi teknolojileri ile desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ünal ve Doğanay (2013)²⁵, Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Etkinliği: Sayıştay Özelinde Ampirik Bir Çalışma, adlı çalışmalarında ülkemizdeki muhasebe eğitimi etkinliğini Sayıştay özelinde incelemişlerdir. Araştırma sonucunda özellikle, muhasebe grubu derslerinin kurumların ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılamadığı, bu nedenle muhasebe eğitiminin, kurumların ihtiyaçlarının karşılanması için müfredatın bu amaca yönelik olarak düzenlenmesi gerektiği sonucu ön plana çıkmıştır.

²¹ Yıldız, F. ve Durak, G. "Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak, (s. 37-48), 2011.

²² Uyar, S. ve Yelgen, E. "Konaklama İşletmelerinin Muhasebe Eğitiminden Beklentileri", Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık, Cilt, 14. Sayı, 2 (s.327-348), 2012.

²³ Otlu, F., Durmuş, A., F. ve Solak, B. "Meslek Yüksekokulları Muhasebe ve Vergi Bölümlerindeki Muhasebe Eğitimi ve Bölümün Geleceği Hakkında Bir Araştırma: Malatya Meslek Yüksekokulu Uygulaması", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz, (s. 35-49), 2012.

²⁴ Tazegül, A. Senger, Ö, Kaygın, C. Y. "Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitiminin Önemi ve Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü'nde Okuyan Öğrencilerin Bölümden Memnuniyetinin ve Mesleki Beklentilerinin Ridit Analizi İle Değerlendirilmesi: Kars-Ardahan-Iğdır Örneği", Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi Yıl: 2013 Sayı: 2, Ankara. (s.85-112), 2013.

²⁵ Ünal, O. ve Doğanay, M. "Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Etkinliği: Sayıştay Özelinde Ampirik Bir Çalışma", <http://www.xn--saytay-r9a28a.gov.tr/dergi/icerik/der74-75m7.pdf> (Erişim Tarihi: 20.12.2013), 2013.

4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, alternatif öğretme-öğrenme model ve yaklaşımlarının muhasebe öğreniminde uygulanabilirliğinin, muhasebe dersi veren öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmek ve elde edilen sonuçlar ışığında öneriler geliştirmektir.

5. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür²⁶. Bu bağlamda araştırma evrenini, Atatürk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi ve Ardahan Üniversitesi'nde muhasebe dersi veren öğretim elemanları oluşturmaktadır.

Örneklem belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evrenin temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar çoğunlukla örneklem kümeler üzerinde yapılır ve alınan sonuçlar ilgili evrenlerine genellenir²⁷.

Araştırmanın örneklemini, 2013-2014 eğitim öğretim yılında Atatürk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi ve Ardahan Üniversitesi'nde muhasebe dersi veren 32 öğretim elemanı oluşturmaktadır.

6. ARAŞTIRMANIN KABULLERİ VE SINIRLILIKLARI

1. Araştırmada kullanılan kaynak içeriklerinin güvenilir, geçerli ve güncel olduğu kabul edilmiştir.

2. Araştırma evrenini temsil edebilecek nitelikte seçilen örneklemdaki öğretim elemanlarının görüşlerinin genellenebilir nitelikte olduğu kabul edilmiştir.

3. Araştırmada kullanılan tutum ifadelerinin düzeyinin öğretim elemanlarına uygun olduğu kabul edilmiştir.

4. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ölçme aracında kullanılan tutum ifadelerindeki görüşlerinin samimi ve objektif oldukları kabul edilmiştir.

5. Bu araştırma, uygulandığı eğitim öğretim yılı olan 2013-2014 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.

6. Bu araştırma, uygulandığı öğretim kurumları olan Kafkas Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Ardahan Üniversitesi ile sınırlıdır.

7. Bu araştırma, araştırmacıların ilgili alana dayalı olarak geliştirdiği, öğretim elemanı tutum ölçeğindeki tutum ifadeleri ile sınırlıdır.

7. ARAŞTIRMADA KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARACI

Bu araştırmada, araştırmanın amaçlarından hareketle tespit edilen ve ölçülmesi düşünülen alanlar literatür taramasından hareketle alt problemlerde de belirtildiği gibi çeşitli alt kategorilere ayrılarak daha güçlü bir şekilde değerlendirme hedeflenmiştir.

8. VERİ TOPLAMA ARAÇLARININ UYGULANMASI

Ölçek araştırmacılar tarafından araştırma örnekleminde yer alan Atatürk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi ve Ardahan Üniversitesi'nde muhasebe dersi veren öğretim elemanlarına araştırma planına uygun olarak deneme tipinde pilot uygulaması yapılmıştır. Bunun yapılmasındaki en temel amaçlar, araştırma planının denetlenmesi varsa eksikliklerin giderilmesidir. Ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği elde edilen veriler bağ-

²⁶ Karasar, N. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayınları, Ankara, 2003 ve Yıldırım, A. ve Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.

²⁷ Özdamar, Kazım, Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Kaan Kitabevi, Eskişehir, 2003.

lamında SPSS 16.0 (Statistical Packet for The Social Science) programında girilerek hesaplanmıştır. Kuder-Richardson güvenilirlik testi uygulanmış güvenilirlik katsayısı olan Cronbach Alpha 0,804 olarak hesaplanmıştır. Güvenilirlik katsayısı 0.80'den yüksek olarak bulunan ölç-

çekler yüksek düzeyde güvenilir (Nakip, 2006) olarak alındığından ölçek güvenilir olarak tespit edilmiştir.

Demografik özellikler ile alt ölçütlere ilişkin bilgiler Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Alternatif Öğretme-Öğrenme Model ve Yaklaşımlarının Muhasebe Öğreniminde Uygulanabilirliğinin Değerlendirilmesi Ölçeğine Ait Ölçülen Alan ve Alt Ölçütler

Demografik Özellikler Bölümü	
Cinsiyet	
Mesleki kıdem	
Öğrenim durumu	
Akademik unvan	
Pedagojik Formasyon Dersleri Alma Durumu	
Temel Alanlar Bölümü	
Ölçülen Alan	Alt Ölçütler
Muhasebe Eğitiminde “Öğrenme Malzemesi İle İlgili Olarak” Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler	<ul style="list-style-type: none"> o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Telaffuz Edilebilirlik o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Algısal Ayırt Edilebilirlik o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Anlamsal (Algısal) Çağrışım o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Kavramsal Gruplandırma
Muhasebe Eğitiminde “Öğrenme Yöntemi İle İlgili Olarak” Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler	<ul style="list-style-type: none"> o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Öğrenmeye Ayrılan Zaman o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Konunun Yapısı o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Geribildirim o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Öğrenci Katılımı
Muhasebe Eğitiminde “Programlı Öğretim” Uygulamaları	<ul style="list-style-type: none"> o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Merak-Problem Durumu o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Kendi Kendine Öğrenme o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Örneklandırma o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Etkileşim o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Rehberlik

<p>Muhasebe Eğitiminde “Programlı Öğretim” -Küçük Adımlar İlkesi- Uygulamaları</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve İçerik Planlaması o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Adım Adım Öğrenme
<p>Muhasebe Eğitiminde “Programlı Öğretim” -Etkin Katılım İlkesi- Uygulamaları</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Yapararak-Yaşayarak Öğrenme o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Davranışı Pekiştirme
<p>Muhasebe Eğitiminde “Programlı Öğretim” -Bireysel Hız İlkesi- Uygulamaları</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Öğrenmede Bireysel Hız o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Bireysel farklılıklar
<p>Muhasebe Eğitiminde “Programlı Öğretim” -Aşamalı İlerleme İlkesi- Uygulamaları</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Öğretim İlkeleri
<p>Muhasebe Eğitiminde “Programlı Öğretim” -Anında Dönüt Düzeltilme İlkesi- Uygulamaları</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Anında Dönüt o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Anında Düzeltilme
<p>Muhasebe Eğitiminde “Programlı Öğretim” -Başarı İlkesi - Uygulamaları</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Başarı o Muhasebe Eğitimi/Programlı Öğretim ve Başarıyı Pekiştirme

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, alternatif öğretme-öğrenme model ve yaklaşımlarının muhasebe öğreniminde uygulanabilirliğini değerlendirmelerine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla kullanılan veri toplama aracından elde edilen veriler, SPSS 16.0 Programı kullanılarak istatistiksel çözümlenmeler yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu, akademik unvan ve pedagojik formasyon dersleri alma durumu araştırmanın bağımsız değişkenlerini, alternatif öğretme-öğrenme model ve yaklaşımlarının muhasebe öğreniminde uygulanabilirliğini değerlendirmelerine yönelik olarak tespit edilen ölçütler ise araştırmanın bağımlı değişkenlerini oluşturmuştur.

Katılımcıların demografik özelliklerini yansıtan değişkenlere ait *frekans (f) ve yüzde (%)* değerleri ile muhasebe öğretiminde, alternatif öğretme-öğrenme model ve yaklaşımları değerlendirmelerine yönelik olarak tespit edilen her bir ölçütte yer alan ifadelerle ait görüşleri için “*Tamamen*”, “*Genellikle*”, “*Kısmen*”, “*Az*” ve

“*Hiç*” seçeneklerine göre *frekans (f) ve yüzde (%)* değerleri hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının cinsiyet, akademik unvan ve pedagojik formasyon dersleri alma durumu bağımsız değişkenlerine göre her bir ölçütte yer alan ifadelerle ait görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek için bağımsız örneklem “t” testi yapılmıştır.

Ayrıca araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, Mesleki kıdem ve öğrenim durumu bağımsız değişkenlerine göre her bir ölçütte yer alan ifadelerle ait görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek için “tek yönlü varyans analizi” (one-way ANOVA) yapılmıştır. Her bir bağımsız değişkene ait oluşturulan grupların görüşleri arasındaki farklılığı ortaya koymak için de varyansların homojen olduğu durumlarda “*scheffe testi*”, varyansların homojen olmadığı durumlarda “*Tamhane’s T2*” testi uygulanmıştır.

8. Verilerin Analizi

8.1. Demografik Özellikler

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	N	%	Pedagojik Formasyon Dersleri	N	%
Bayan	9	28,1	Evet	6	18,8
Erkek	23	79,9	Hayır	26	81,2
Mesleki Kıdem	N	%	Akademik Ünvan	N	%
1-5 Yıl	12	37,5	Prof. Dr.	1	3,1
6-10 Yıl	10	31,2	Doç.Dr.	2	6,2
11-15 Yıl	5	15,6	Yrd. Doç.Dr.	6	18,8
16-20 Yıl	2	6,2	Öğr. Gör.	18	56,2
21 ve Üstü	3	9,4	Okt.	0	0
Öğrenim Durumu	N	%	Arş. Gör.	5	15,6
Lisans	7	21,9			
Yüksek Lisans	9	28,1			
Doktora	16	50,0			

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde; 9'unun (% 28,1) bayan, 23'ünün (% 79,9) ise erkek olduğu görülmektedir. Örnekleme oluşturan öğretim elemanlarının % 78,1'i lisansüstü eğitim almıştır. Katılımcıların önemli bir bölümü (%81.2) pedagojik formasyon dersleri almamıştır.

8.2. Öğretim Elemanlarının Alternatif Öğretme-Öğrenme Model ve Yaklaşımlarının Muhasebe Öğreniminde Uygulanabilirliğini Değerlendirmelerine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretim ele-

manlarının cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu, akademik unvan ve pedagojik formasyon alma durumuna ilişkin değişkenler ile alternatif öğretme-öğrenme model ve yaklaşımlarının muhasebe öğreniminde uygulanabilirliğine yönelik görüşleri arasındaki ilişkileri yansıtan bağıntısal istatistikler yer almaktadır. *Bulgular analiz edilirken ve tablollaştırılırken, araştırma konularının kapsamlı olması –dokuz ayrı kategoriden oluşması- nedeniyle her bir kategoride yer alan ifadeler ayrı ayrı ele alınmamış, söz konusu kategorilere ilişkin ifadelerin puan ortalaması alınarak, kategori (ölçülen alan) üzerinden değerlendirme yapılmıştır.*

Tablo 3. Değişkenlere İlişkin Farklılık Analizleri

Özellikler		Cinsiyet	Mesleki Kıdem	Öğrenim Durumu
Değişkenler				
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		,464	,077
“Öğrenme Malzemesi	F/t	1,435	2,224	,186
	(p)	,260	,000*	,831
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		,267	,181
“Öğrenme Yöntemi	F/t	1,452	,566	,390
	(p)	,325	,689	,680
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		,694	,615
“Programlı Öğretim”	F/t	2,618	2,226	3,790
Uygulamaları	(p)	,181	,093	,004*

Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		,246	,195
“Programlı Öğretim”	F/t	,523	,312	,258
-Küçük Adımlar İlkesi- Uygulamaları	(p)	,829	,867	,774
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		,216	,390
“Programlı Öğretim”	F/t	1,302	,281	,543
-Etkin Katılım İlkesi- Uygulamaları	(p)	,225	,888	,587
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		2,539	2,644
“Programlı Öğretim”	F/t	3,115	3,288	2,982
-Bireysel Hız İlkesi- Uygulamaları	(p)	,024	,002*	,066
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		,342	,316
“Programlı Öğretim”	F/t	,073	1,455	1,291
-Aşamalı İlerleme İlkesi- Uygulamaları	(p)	,191	,243	,290
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		,810	,468
“Programlı Öğretim”	F/t	2,440	1,666	,879
-Anında Dönüt Düzeltme İlkesi- Uygulamaları	(p)	,333	,187	,426
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		9,797	18,962
“Programlı Öğretim”	F/t	4,297	,684	1,418
-Başarı İlkesi - Uygulamaları	(p)	,004*	,609	,258

Özellikler		Akademik Ünvan	Pedagojik Formasyon
Değişkenler			
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		
“Öğrenme Malzemesi	F/t	4,111	5,301
	(p)	,002*	,000*
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		
“Öğrenme Yöntemi	F/t	,425	2,694
	(p)	,573	,002*
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		
“Programlı Öğretim”	F/t	-2,427	3,362
Uygulamaları	(p)	,044	,000*
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		
“Programlı Öğretim”	F/t	,444	,313
-Küçük Adımlar İlkesi-	(p)	,851	,438
Uygulamaları			
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		
“Programlı Öğretim”	F/t	,755	2,452
-Etkin Katılım İlkesi-	(p)	,462	,004*
Uygulamaları			
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		
“Programlı Öğretim”	F/t	2,278	2,154
-Bireysel Hız İlkesi-	(p)	,618	,161
Uygulamaları			

Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		
“Programlı Öğretim”	F/t	3,503	,392
-Aşamalı İlerleme İlkesi- Uygulamaları	(p)	,000*	,121
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		
“Programlı Öğretim”	F/t	1,301	2,853
-Anında Dönüt Düzeltilme İlkesi- Uygulamaları	(p)	,159	,000*
Muhasebe Eğitiminde	Ortalamaların Karesi		
“Programlı Öğretim”	F/t	3,763	,369
-Başarı İlkesi - Uygulamaları	(p)	,002*	,479

Not: Anlamlılık düzeyi $p < 0,005$

Tablo 3’de görüldüğü üzere, öğretim elemanlarının muhasebe eğitiminde “öğrenme malzemesi ile ilgili olarak” öğrenmeyi etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri arasında, cinsiyetlerine ve öğrenim durumlarına göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Ancak muhasebe eğitiminde “öğrenme malzemesi ile ilgili olarak” öğrenmeyi etkileyen faktörlere ilişkin, öğretim elemanlarının akademik unvan ($X_{\text{öğretim üyesi}}=3,75$ $X_{\text{öğretim yardımcısı}}=3,15$) pedagojik formasyon alma ($X_{\text{evet}}=3,90$ $X_{\text{hayır}}=3,45$) ve mesleki kıdem, ($X_{1-5 \text{ yıl}}=3,15$, $X_{21+}=4,15$) değişkenlerine göre, görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Muhasebe eğitiminde “öğrenme yöntemi ile ilgili olarak” öğrenmeyi etkileyen faktörlere ilişkin öğretim elemanlarının cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve akademik unvan değişkenlerine göre görüşleri arasında $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Ancak Muhasebe eğitiminde “öğrenme yöntemi ile ilgili olarak” öğrenmeyi etkileyen faktörlere ilişkin öğretim elemanlarının pedagojik formasyon dersleri alma durumlarına göre görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($X_{\text{evet}}=4,15$, $X_{\text{hayır}}=3,45$).

Muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” uygulamaları ilişkin öğretim elemanlarının görüş-

leri arasında cinsiyet, mesleki kıdem ve akademik unvan değişkenlerine göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Ancak muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” uygulamaları ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri arasında öğrenim durumu ($X_{\text{doktora}}=3,75$ $X_{\text{lisans}}=3,10$) ve pedagojik formasyon dersleri alma durumlarına ($X_{\text{evet}}=4,05$ $X_{\text{hayır}}=3,10$) göre görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” -küçük adımlar ilkesi- uygulamalarına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri arasında cinsiyet, mesleki kıdem, akademik unvan, öğrenim durumu ve pedagojik formasyon dersleri alma durumlarına göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” -etkin katılım ilkesi- uygulamalarına yönelik, öğretim elemanlarının görüşleri arasında cinsiyet, mesleki kıdem, akademik unvan ve öğrenim durumuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Ancak muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” -küçük adımlar ilkesi- uygulamalarına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri arasında pedagojik formasyon dersleri alma durumlarına göre ($X_{\text{evet}}=4,15$ $X_{\text{hayır}}=3,75$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” -bireysel hız ilkesi- uygulamalarına yönelik, öğretim elemanlarının görüşleri arasında, cinsiyet, akademik unvan, öğrenim durumu ve pedagojik formasyon dersleri alma durumlarına göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Ancak muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” -bireysel hız ilkesi- uygulamalarına yönelik, öğretim elemanlarının görüşleri arasında mesleki kıdem durumlarına göre ($X_{1-5 \text{ yıl}}=3,05$, $X_{16-20 \text{ yıl}}=3,91$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” -aşamalı ilerleme ilkesi- uygulamalarına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri arasında, cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve pedagojik formasyon dersleri alma durumlarına göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Ancak muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” -aşamalı ilerleme ilkesi- uygulamalarına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri arasında akademik unvan değişkenine göre ($X_{\text{öğretim üyesi}}=4,05$ $X_{\text{öğretim yardımcısı}}=2,95$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” -anında dönüt düzeltme ilkesi- uygulamalarına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri arasında cinsiyet, mesleki kıdem, akademik unvan ve öğrenim durumuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Ancak muhasebe eğitiminde “programlı öğretim” -anında dönüt düzeltme ilkesi- uygulamalarına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri arasında pedagojik formasyon dersleri alma durumlarına göre ($X_{\text{evet}}=4,15$ $X_{\text{hayır}}=3,75$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Muhasebe eğitiminde “programlı” öğretim -başarı ilkesi- uygulamalarına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri arasında mesleki kıdem, öğrenim durumuna ve pedagojik formasyon dersleri alma durumlarına göre $p \leq 0,05$ anlamlı-

lık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Ancak muhasebe eğitiminde “programlı” öğretim -başarı ilkesi- uygulamalarına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri arasında, cinsiyet ($X_{\text{bayan}}=3,15$ $X_{\text{bay}}=2,75$) ve akademik unvan ($X_{\text{öğretim üyesi}}=3,15$ $X_{\text{öğretim yardımcısı}}=3,05$) değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

9. SONUÇ

Muhasebe dersleri yürütülürken, ders içerikleri ile ilgili olarak kullanılan materyaller ve materyallerle ilişkili olarak ifade edilen yazılı ve sözlü bilgilerin sunumu, bu bilgilerin diğer kavramlarla bağlantılı hale getirilmesi, anlamsal bütünlüğü sağlamak için bilgi ve kavramların gerektiğinde gruplandırılması öğrenci bağlamında öğrenmeyi etkilemekte ve daha kalıcı hale getirmektedir. Öğretim elemanlarının akademik unvan, pedagojik formasyon alma ve mesleki kıdemleri dikkate alındığında öğretim üyelerinin, mesleki açıdan kıdemli olan ve pedagojik formasyon alanların muhasebe derslerinde kullanılan materyalleri öğrencilerin anlayabileceği bir şekilde ve diğer kavramlarla bağlantılı hale getirebilmek için bilgi ile ilişkilendirilmiş uygulamalar sunmakta oldukları, derslerde ifade ettikleri yazılı ve sözlü bilgilerin öğrencilerin dikkatini çekmesi için hem sözel olarak vurguladıkları, hem de görsel teknikler kullandıkları, birçok bilgi ve kavramı, gerektiğinde gruplandırılarak sunmakta oldukları görülmektedir. Öğretim üyeleri ile mesleki açıdan yüksek kıdeme sahip olan öğretim elemanlarının bilgi, birikim ve deneyimleri ile pedagojik formasyona sahip bir öğretim üyesinin ders anlatımında, öğretimi planlama gücü, bu planlamadan hareketle ders içerikleri ile ilgili olarak öğretim teknolojilerini kullanma bilgisi yüksek olacaktır. Aynı zamanda ders sunumlarında öğrencinin dikkatine yönelik etkinliklerin gerçekleştirilmesinde ilişkilendir-

me ve gruplandırma faaliyetleri de öğrenme açısından bakıldığında elbette daha nitelikli hale gelecektir.

Diğer alanlarda olduğu gibi muhasebe öğretiminde de öğrenmeyi etkileyen en önemli faktörlerden birisi öğrenme yöntemidir. Konuların parça-bütün esasına göre işlenişi, sunum organizasyonu, muhasebe ders etkinliklerinin uygulanışı, zaman faktörü, geribildirim mekanizmasının ders içinde çalıştırılması gibi uygulamalar muhasebe öğreniminde etkilidir.

Pedagojik formasyon alan öğretim elemanlarının muhasebe derslerinde konuların sunumunda, etkinliklerin uygulanmasında daha etkin oldukları, bununla beraber öğrencilere konu bütünlüğü dikkate alınarak örnek soru hazırlama ve çözüme etkinliklerini daha fazla oranda yaptıkları, muhasebe derslerinde ifade edilen bilgilerin, öğrenilip öğrenilmediği veya ne kadar öğrenildiği ile ilgili olarak öğrenciye yönelik olarak bilgilendirme yaptıkları ve muhasebe derslerindeki konuları bütün halinde değil parçalar halinde öğrettikleri görülmektedir. Muhasebe ders içerikleri incelendiğinde, muhasebenin bu yapıya uygun olduğu da görülebilir. Formasyon alanına bakıldığında derslerin organizasyonu, sunumu, geribildirim verme özelliği, içeriği yapılandırma ve tasarım özelliklerinin muhasebe derslerine yansıdığı görülebilir.

Muhasebe öğretimi “grupla öğretimi” temel almakla beraber öğretimde bireyselleştirilmenin ön plana çıktığı bir yapıya sahiptir. Öğretimde bireyselleştirilmiş yolların kullanılması gerektiği anlayışına dayalı olan programlı öğretim bu yönüyle muhasebe öğretimine uygun bir özelliğe sahiptir. Formasyon almış ve doktoralı öğretim elemanlarının muhasebe derslerinde öğrenme öğretme faaliyetlerine öğrencilerin merakını uyandıracak bir problem durumuyla başlama, paket bilgiyi öğrenciye sunmaktan çok öğrencilerin paket bilgiyi kendi kendine öğrenebileceği

bir ortam hazırlama, örneklendirme ve monografiler ile öğrenci etkinliklerine yer verme, yönlendirici sorularla rehberlik etme, programlı muhasebe konuları veya materyalleri ile etkileşimini teşvik etme olarak genel hatları verilen programlı öğretim uygulamalarında daha etkin oldukları görülmektedir. Programlı öğretimin etkin olarak uygulanması teknik ve uygulamalı bilginin öğretim içerisinde bireyselleştirilmesi ile mümkün olmaktadır. Uygulamaları yapacak olan öğretim elemanlarının akademik donanımı ve formasyon bilgisi programlı öğretimin güçlü bir şekilde uygulanması sonucunu doğurmaktadır. Muhasebede programlı öğretim uygulamalarının en önemli özelliklerinden birincisi, öğrenilmesi gereken içeriğin, küçük ve anlamlı birimler şeklinde planlanması ve içeriğin, öğrenmede ön koşul ilkesi dikkate alınarak ve adım adım öğrenciyi ilerlemeye yöneltecek bir şekilde işlenmesidir. Pedagojik formasyon alan öğretim elemanlarının bu bağlamda içeriği küçük adımlar eşliğinde verdikleri görülmektedir. Muhasebede programlı öğretim uygulamalarının en önemli özelliklerinden ikincisi, muhasebe derslerinde öğrenciye bireysel yeteneklerine göre ilerleme olanağının verilmesi ve bireysel farklılıklar dikkate alınarak, öğrenciler arasında düzey farklılığının yarattığı olumsuzlukların ortadan kaldırılmasıdır. Mesleki kıdemi fazla olan öğre-

tim elemanlarının uyguladıkları paket program etkinlikleri ile öğrenme sürecinde, öğrencilerin bireysel hızlarıyla öğrenmeleri sağladıkları görülmektedir. Muhasebede programlı öğretim uygulamalarının en önemli özelliklerinden bir diğeri, muhasebe derslerinde öğrencilere yönelik olarak yapılan işlemlerin bilinenden bilinmeye- ne, yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru olarak yapılmasıdır. Bu açıdan bakıldığında öğretim elemanlarının, öğrencilere aşamalı olarak öğrenme imkanlarını daha fazla sağladıkları ortaya çıkmıştır. Muhasebede programlı öğretim uygulamalarında ayrıca öğrenci, soruyu cevapladıktan sonra doğru cevapla karşılaştırılmakta böylece kendi kendini kontrol etmekte ve düzeltme de hemen yapılmış olmakta, paket program uygulamalarının öğretme-öğrenme sürecinde kullanılması sırasında hatalar hemen tespit edilmektedir. Formasyon alan öğretim elemanlarının bu konuda daha dikkatli oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Yine muhasebe derslerindeki programlı öğretim uygulamalarında bayan öğretim elemanları ile öğretim üyelerinin ilgili konularda başarının devamı için öğrenmenin sağlanmasına yönelik olarak doğru davranışları daha çok pekiştirdiği, ilgili konular öğrenilmeden bir sonraki konuya geçmedikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akman, N., H. ve Muğan, C., Ş.** (2004), Muhasebe Eğitiminde Öğretim ve Öğrenim Yöntemleri İle Ders Başarısı Arasındaki İlişki: Pilot Çalışma, www.istanbul.edu.tr/tmes2004/bildiri1.doc_, (Erişim Tarihi: 15.12.2011).
- Albert, W., S. and Sack, R., J.** (2000), Accounting Education: Charting the Course through a Perilous Future. American Accounting, Association, Accounting Education Series, volume No:16, United States of America.
- Balsarı, K. ve Aslanertik, B., E.** (2007), “Kavram Haritalarına Muhasebe Eğitimi: Yönetim Muhasebesi, Uygulaması”. XXVI. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Antalya,
- Büyükkaragöz, Ş. ve Çivi, C.** (1990), Genel Öğretim Metotları, Beta Basım Dağıtım, İstanbul.
- Çankaya, F. ve Dinç, E.** (2009), Powerpoint ve Klasik Usulde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (17) 2009 /1, (s. 28 – 52).
- Çilenti, K.** (1988), Eğitim Teknolojisi ve Öğretim, Yargıcı Matbaası, Ankara.
- Demirel, Ö.** (Editör) - Erdoğan İ. (2003), Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Pegem Akademi, Ankara.
- Demirel, Ö.** (1996), Genel Öğretim Yöntemleri, Şafak Matbaacılık, Ankara
- Doğanay, A.** (Editör) (2006) – Tok T.N. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Pegem Akademi, Ankara.
- Gençtürk, M.** (2006), Alınan Eğitimin Meslek Yaşamındaki Yeterlilik Düzeyinin İşletmelerin Muhasebe – Finans Bölümünde Çalışanlar Üzerinde Tespitine Yönelik Bir Alan Çalışması: Isparta, Burdur, Denizli ve Antalya Organize Sanayi Bölgeleri Örneği, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (12) / 2 : (s. 55-82).
- Gençtürk, M., Demir, Y. ve Çarıkçı, O.** (2008), Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe-Finans Eğitimine Bakış Açılımları ve Farkındalıkları Üzerine Bir Uygulama, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Y.2008, C.13, S.1 (s.209-228).
- Hızal, A.** (1982), Programlı Öğretim Yönteminin Etkenliği, Karşılaştırmalı-Uygulamalı Araştırma, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.
- İşman, A. ve Eskicumalı A.** (2006), Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Sempati Yayıncılık, Ankara.
- Karasar, N.** (2003), Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayınları, Ankara.
- Nakip, M.** (2006), Pazarlama Araştırmaları Teknikler ve (SPSS Destekli) Uygulamalar (Genişletilmiş 2. Baskı), Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Küçükahmet, L.** (2003), Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Pegem Akademi, Ankara,
- Orhan S., M. ve Tazegül, A.** (2013), Muhasebe Öğretim Programının Öğrencilerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi: Meslek Yüksekokullarında Bir Uygulama, Mesleki Bilimler Dergisi, 2(1), (s.16 – 34), Ankara.
- Otlu, F., Durmuş, A., F. ve Solak, B.** (2012), Meslek Yüksekokulları Muhasebe ve Vergi Bölümlerindeki Muhasebe Eğitimi ve Bölümün Geleceği Hakkında Bir Araştırma: Malatya Meslek Yüksekokulu Uygulaması, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz, (s. 35-49).
- Özdamar, K.** (2003), Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Özpeynirci, R., Duman, H. ve Erdemir, N., K.** (2004), Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmada Öğrenen Organizasyon Yaklaşımı ve Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Araştırması, “XXII-I. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu “ (s.183-196).
- Senemoğlu, N.** (2005), Gelişim, öğrenme ve Öğretim, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Sönmez, V.** (2004), Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Tan, Ş.** (Editör)- Erciyes, G. (2007), Öğretim İlke ve Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara

Tazegül, A. Senger, Ö. Yerdelen, K.,C. (2013), Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitiminin Önemi ve Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü'nde Okuyan Öğrencilerin Bölümden Memnuniyetinin ve Mesleki Beklentilerinin Ridit Analizi İle Değerlendirilmesi: Kars-Ardahan-Iğdır Örneği, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi Yıl: 2013 Sayı: 2, Ankara. (s.85-112).

Uyar, S. ve Yelgen, E. (2012), Konaklama İşletmelerinin Muhasebe Eğitiminden Beklentileri, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık, Cilt, 14. Sayı, 2 (s.327-348).

Ünal, O. ve Doğanay, M. (2013), Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Etkinliği: Sayıştay Özelinde Ampirik Bir Çalışma, <http://www.xn--saytay-r9a28a.gov.tr/dergi/içerik/der74-75m7.pdf> (Erişim Tarihi: 20.12.2013).

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yıldız, F. ve Durak, G. (2011), Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak, (s. 37-48).